

Demersuri – și explicații – pentru renunțarea la cetățenia română

În perioada 2001-2009, am făcut un număr de demersuri, rămase fără rezultat, pentru renunțarea la cetățenia română. Decizia avea în vedere, în esență, un număr de măsuri și atitudini injuste și abuzive din partea unor autorități publice și reprezentanți ai acestora (inclusiv în cadrul unor procese ce mi-au fost deschise), care mi-au cauzat, mie și familiei mele, prejudicii importante.

Motivele acestei decizii le-am arătat în detaliu prin Comunicarea pentru presă făcută la 1 martie 2001, document ce poate fi văzut mai jos, în română și în engleză.

La 2 martie 2001, am adresat primului ministru Adrian Năstase și ministrului Justiției Rodica Stănoiu cererea de renunțare la cetățenie, motivată practic identic cu decizia făcută public prin Comunicarea pentru presă din 1 martie. Comisia pentru constatarea condițiilor de acordare a cetățeniei române mi-a comunicat la 21 martie (scrisoarea 2002, poate fi văzută mai jos) condițiile ce trebuiau îndeplinite, conform Legii 21/1991, pentru aprobarea renunțării la cetățenie (din titulatura Comisiei rezultă că autoritățile nu aveau în vedere nici măcar ipotetic să fie analizate și aprobate cereri de renunțare la cetățenie). Printre condițiile enumerate de Comisie era și cea pe care n-o îndeplineam: să fi dobândit ori să fi solicitat și să am asigurarea că voi dobândi o altă cetățenie.

Dat fiind răspunsul MJ, care îmi indica practic imposibilitatea renunțării la cetățenie, în august 2001 m-am adresat ambasadei la București a uneia dintre țările nord-americane importante. Scrisoarea, postată și ea mai jos, expunea motivele pentru care recusesem la decizia de renunțare la cetățenia română, faptul că, din motivele amintite, demersul meu rămăsese fără rezultat în fața autorităților române și conchidea – în considerarea tuturor abuzurilor pe care fusesem nevoit să le suport în ultimul deceniu, de după 1989 – rugămintea "de a-mi fi acordată protecția statului dvs, în forma în care legile acestuia o permit și pe care autoritățile sale competente o vor considera adecvată". În luna octombrie mi s-a răspuns, fiindu-mi precizate condițiile – arhiștiute de oricine – în care poate fi dobândită cetățenia statului în cauză precum și faptul că eu nu îndeplineam acele condiții. Răspunsul trecea cu vederea că solicitarea mea viza mai mult decât acordarea/ asigurarea acordării cetățeniei respectivului stat.

În august 2002 m-am adresat cu o solicitare practic identică ambasadei unei țări vest-europene (membră a Uniunii Europene, nu și a NATO) – această a doua scrisoare actualiza faptul că cele două procese în derulare în cursul anului 2001 se finalizaseră acum. Răspunsul a venit la mai puțin de două luni – negativ și de data aceasta, pe care îl reproduc practic integral, citez: „În legătură cu problema prezentată de dumneavoastră regretăm să vă comunicăm faptul că nu este de competența unei ambasade să pună la îndoială hotărâri judecătorești ale țării-gazdă. Conform vederilor Uniunii Europene, din care face parte și” [țara în cauză, n.m.], „România este un stat de drept, al cărei sector judiciar însă necesită încă anumite reforme. În cazul în care dumneavoastră, ca cetățean român, vă simțiți nedreptățit de o hotărâre a instanțelor române, vă recomandăm să vă adresați unui avocat sau unei organizații pentru drepturile omului, cum ar fi LADO sau SIRDO, ale căror adrese vi le aduc la cunoștință cu plăcere, în măsura în care acestea nu vă erau oricum cunoscute deja”. De data aceasta răspunsul era și mai departe de ceea ce solicitasem prin scrisoarea adresată diplomaților acreditați la București. Astfel, eu nici măcar nu sugerasem – nu aveam cum să fac așa ceva – ca ambasada să pună la îndoială vreo hotărâre judecătorească. Arătasem doar că îndepărtarea mea abuzivă din armată (în 1990) și de la conducerea Departamentului de Control al Guvernului (1997), șirul de procese intentate de înalți demnitari ai statului etc constituiau tot atâtea motive care mă îndreptățeau să solicit ceea ce și de data aceasta am solicitat în termeni care nu putea nici măcar să sugereze ceea ce ambasada reținuse în răspunsul său, citez: „să-mi fie acordată protecția statului dvs, în forma în care legile acestuia o permit și pe care autoritățile sale competente o vor considera adecvată”. Cam la fel de justificată era susținerea reprezentanților ambasadei că în 2001 (dar chiar și astăzi, la șapte ani după aderarea la Uniunea Europeană, când în continuare sistemul judiciar este obiect al unei deloc onorabile monitorizări prin Mecanismul de Cooperare și Verificare) România era „un stat de drept etc etc”. Cât despre recomandarea de a mă adresa unor organizații de drepturile omului, făcută cuiva care activa de aproape zece ani în cadrul poate celei mai prestigioase organizații de acest gen (APADOR-CH), este evident că orice comentariu era și este de prisos.

Demersurile mele au continuat pe lângă ambasada unei alte țări vest europene – de data aceasta ne-membră a UE sau NATO. Pe 7 ianuarie am scris ambasadorului iar pe 21 ianuarie am fost invitat la o discuție (nu solicitasem așa ceva). La motivele de până atunci ale nemulțumirilor mele se mai adăugaseră între timp două. Odată cu venirea noii echipe la Cotidianul, condusă de Robert Turcescu, de la sfârșitul anului 2004 am fost îndepărtat și de la această ultimă publicație la care mai scriam în țară. Apoi, în cartea sa de memorii fostul președinte Constatinescu mă acuzase că în anii din urmă avusesem misiunea să distrug din interior Alianța Civică și coaliția la guvernare din perioada în care fusesem șef al Departamentului de Control al Guvernului – și că în această misiune am fost „leal stăpânilor mei din exterior”. Solicitat, pe timpul procesului pe care l-am deschis, să precizeze cine au fost „stăpânii din exterior” ale căror misiuni le-am îndeplinit, Emil Constantinescu l-a indicat pe Ion Rațiu, fostul patron al ziarului cu care colaborez în acei ani – „Cotidianul”. În pofida acestor grave acuzații și a modului în care ele au fost „probate”, Justiția avea să-l achite pe fostul demnitar calomniator sub motiv că n-ar fi avut intenția de a mă calomnia iar pe mine să mă oblige la plata cheltuielilor de judecată (alte detalii, pot fi găsite pe pagina de Documente /Alte documente, „Cerere de chemare în judecată a lui Emil Constantinescu”. Domnul ambasador, care venise la București de două luni, după ce anterior fusese ambasador în Cuba, mi-a vorbit pe larg despre cât de imperfectă este societatea umană, cât de bună e situația din România în comparație cu cea din Cuba, despre faptul că „toată lumea e de acord că lucrurile merg în direcția bună, că există destule motive să fim optimiști cu lideri ca președintele Băsescu și ministrul Justiției Monica Macovei etc etc”. Mi-am permis, când și când, scurte observații la discursul ce mi se ținea, pentru ca la despărțire diplomatul să-mi recomande nici mai mult nici mai puțin decât să mă „integrez în societate și în cadrul unei organizații neguvernamentale”.

În sfârșit, lămurit asupra „democrațiilor noștri euro-atlantici”, în luna mai 2009 m-am adresat ambasadei unui mare vecin de la răsărit. Sunt mai bine de cinci ani de atunci și n-am primit niciun semn, nici măcar cât să se salveze aparențele protocolului diplomatic – nefiind însă vreo îndoială că tăcerea a fost în fapt un refuz categoric. În 2009 aveam să aduc un motiv în plus cererii mele: refuzul profund abuziv și nelegal al autorităților (judiciare, mai ales) de a anula îndepărtarea mea din armată, în condițiile în care, în 2005, au făcut acest lucru în cauza perfect identică în fapt și în drept a unui fost coleg ofițer - detalii pot fi văzute pe pagina de Documente /Alte documente, „Demersuri pentru anularea trecerii abuzive în rezerva”.

La capătul acestor experiențe am înțeles o dată în plus că, din ratiuni care desconsideră grav individul și libertățile lui, guvernele își dau adesea mâna împotriva voinței și intereselor propriilor cetățeni – legiferând inclusiv aberații ca aceea prin care un cetățean să poată renunța la cetățenia sa numai dacă un alt stat îi acordă propria cetățenie. Prefer să nu insist pe detalii care arată că – în cazul meu (dar și în general) – interese dintre cele mai concrete, mai mari, mai ilegite și mai în detrimentul României, mai ales economice și financiare, au generat cel puțin trei dintre cele patru refuzuri de care au avut parte demersurile mele.

Mai jos pot fi găsite:

- Comunicarea pentru presă din 1 martie 2001, în română și engleză
- Scrisoarea din 2002 a Ministerului Justiției/ Comisia pentru constatarea condițiilor de acordare a cetățeniei române
- Scrisoarea din august 2001 către ambasada uneia dintre țările nord-americane importante (scrisorile ulterioare – din 2002, 2005 și 2009 – adresate unor alte ambasade au avut un conținut destul de asemănător cu cea din 2001, fiind actualizate cum am arătat mai sus).

Deranjat de un articol cu care-l vizasem, fostul meu coleg Gabriel Andreescu a ales să critice, în toamna lui 2005, după mai mult de patru ani, cu argumente mai mult decât precare, decizia mea din 2001. Am răspuns pe scurt atunci, astfel cum se poate vedea pe pagina de Publicistică 2005, „Pe culmile absurdului. În <dialog> cu Gabriel Andreescu (I)”.

10 octombrie 2014

Comunicare pentru presă

În ultimii unsprezece ani, după decembrie 1989, am suportat, din partea autorităților statului român, un număr de măsuri injuste, care mi-au produs importante prejudicii morale și materiale, mi-au afectat demnitatea și statutul profesional și social.

1. Imediat după revoluție, m-am numărat printre ofițerii, aparținând mai ales Comitetului de Acțiune pentru Democratizarea Armatei (C.A.D.A), care au militat pentru depolitizarea și modernizarea armatei și pentru clarificarea implicării unor înalți responsabili militari în acțiuni represive împotriva revoluționarilor din decembrie 1989. Datorită acestui fapt, la sfârșitul anului 1990 am fost îndepărtat din armată, din ordinul ministrului Apărării de atunci, generalul Victor Athanasie Stănculescu. După trecerea în rezervă, timp de mai multe luni am fost anchetat de Parchetul Militar, la sesizarea conducerii Ministerului Apărării, pentru atitudinile mele critice exprimate public la adresa acesteia. Cercetările s-au încheiat cu constatarea nevinovăției mele. *(Notă ulterioară V.S.: Pentru detalii, pe pagina de Documente/ Alte documente, se poate vedea „Procesul intentat de ministrul Apararii si de comandantul Diviziei 57 Tancuri” – dar și Procesul intentat de generalii Plaviciosu si Traistaru”.)* Evoluțiile către democrație și către criteriile presupuse de aderarea României la NATO și UE aveau să valideze, în anii care au urmat, ideile pentru care militasem și pentru care fusesem îndepărtat din armată. În anul 1999, fostul ministru al Apărării a fost găsit vinovat și condamnat de Curtea Supremă de Justiție la 15 ani de închisoare pentru participarea la reprimarea revoluției de la Timișoara.

2. La sfârșitul anului 1996, am fost solicitat și am acceptat să conduc Departamentul de Control al Guvernului. Verificările pe care le-am coordonat în această calitate au evidențiat și un număr de nereguli comise de înalți demnitari publici și oameni politici aparținând aproape tuturor partidelor politice importante – inclusiv, în dosarele flotei maritime și "vilelor de protocol", unuia din partidele aflate la guvernare; fostul ministru al Transporturilor Traian Băsescu se dovedise a fi implicat în ambele dosare. În luna august 1997, am fost demis din funcție cu motivarea că nu am respectat regulile procedurale stabilite de Guvern pentru Departamentul de Control. Ulterior, fostul prim-ministru Victor Ciorbea a făcut public că decizia pe care o luase - asumată drept "una din cele mai mari greșeli ale mandatului său" - s-a datorat presiunii liderilor respectivului partid și ale "unei înalte instituții a statului". *(Notă ulterioară V.S.: În cursul anului 2002 și Traian Băsescu avea să asume presiunile pentru revocarea mea ca pe "un incident regretabil". Pentru alte detalii, se pot vedea pe pagina de Documente/ Alte documente, materialul "Precizări privind activitatea la DCG".)*

3. Începând cu anul 1998, am fost colaborator al două ziare centrale. Una din temele despre care am scris a fost aceea a corupției din administrația publică. În ultimii trei ani, trei înalți demnitari publici mi-au intentat procese în justiție pentru ceea ce am scris:

- Stere Gulea, fost director general al Televiziunii Române, în 1998, proces penal pentru calomnie (art. 206 Cod penal, dosarul penal nr. 18278 al Judecătoriei Sectorului 1 București); articolele mele vizaseră nereguli importante în gestionarea fondurilor Televiziunii și responsabilitatea care revenea fostului director general pentru lipsa de preocupare în recuperarea unor mari prejudicii bănești suportate de instituția pe care o condusesse; după aproape un an și jumătate de proces, Stere Gulea și-a retras plângerea penală; *(Notă ulterioară V.S.: Pentru detalii, pe pagina de Documente/ Alte documente, se poate vedea „Procesul intentat de Stere Gulea”.)*

- Victor Babiuc, fost ministru al Apărării, în anul 1999, proces civil (dosarul nr 5974 al Tribunalului București), considerându-se prejudiciat de articolele pe care eu le-am scris despre numeroasele afaceri în care era implicat pe timpul cât îndeplinea funcția de ministru al Apărării; între altele avusesem în vedere prezența ministrului în afaceri alături de mai multe persoane cu o reputație publică defavorabilă - unele dintre ele aflate de mulți ani în cercetarea organelor penale - George Constantin Păunescu, Viorel Cataramă, Alexandru Dinulescu, George Danielescu - și faptul că ministrul se folosise de poziția pe care o avea pentru a obține o clădire - din patrimonial public, nelegal și în condiții privilegiate - ca sediu pentru una din societățile sale; fără să conteste aceste lucruri, și chiar recunoscând că sunt "fapte reale", fostul ministru a acuzat faptul că

respectivul fapt ar fi fost prezentat tendențios, speculativ și ironic; dosarul este în curs de judecată; *(Notă ulterioară V.S.: În luna aprilie 2002, procesul s-a finalizat prin achitarea mea. Pentru detalii, pe pagina de Documente/ Alte documente, se poate vedea „Procesul intentat de Victor Babiuc”.)*

- Traian Băsescu, fost ministru al Transporturilor, în anul 2000, proces penal pentru calomnie (art 206 din Codul penal, dosarul penal nr 18834 al Judecătoriei Sectorului 1 București); în luna septembrie 2000, am adresat ambasadelor țărilor membre NATO și UE la București o scrisoare deschisă, în care, cerând ca utoritățile române să fie încurajate într-o mai mare măsură în realizarea reformelor și combaterea corupției, am dat mai multe exemple de demnitari care s-au folosit de pozițiile pe care le aveau pentru a obține avantaje pentru afacerile lor private; am numit și cazul fostului ministru al Transporturilor, care ar fi beneficiat pentru afacerea sa privată (o fabrică de înghețată) de un credit PHARE (în presă se consemnase cu mai multe luni înainte o declarație în acest sens a fostului ministru, nedezmintită ulterior în vreun fel); fostul ministru s-a considerat calomniat, cu toate că pe timpul procesului s-a probat că, deși nu din fonduri PHARE - ci din credite cu garanție guvernamentală de la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare/Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D./B.E.R.D.) - acesta beneficiase, în condiții foarte avantajoase, de fonduri de ordinul a sute de mii de dolari, destinate dezvoltării sectorului privat românesc; judecătoarea Dana Grigore de la Judecătoria Sectorului 1 – instanța de fond - a dispus, în urmă cu puține zile, condamnarea mea la plata a 1 milion de lei amendă penală și 75 de milioane de lei "despăgubiri morale". *(Notă ulterioară V.S.: În luna februarie 2002, procesul s-a finalizat prin achitarea mea. Pentru detalii, pe pagina de Documente/ Alte documente, se poate vedea „Procesul intentat de Traian Băsescu”.)*

Procesele care mi-au fost intentate vădesc, în opinia mea, intențiile șicanatorii și de intimidare ale autorilor lor, înalți demnitari publici. Ele sunt, în modul cel mai evident, contrare literei și spiritului Constituției României, Convenției Europene a Drepturilor Omului și jurisprudenței Curții Europene. Hotărârile Curții de la Strasbourg sunt constant în sensul protejării libertății presei, ca "unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice". În plus, potrivit CEDO, "limitele criticii presei sunt mai largi cu privire la politicieni decât în raport cu indivizii obișnuiți", iar libertatea presei acoperă în aceste cazuri "nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență sau considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează". Magistratii care se asociază cu demnitarii ce se folosesc de pozițiile lor și de o legislație anacronică pentru a hărțui ziaristii nesocotesc argumentele cu care Curtea de la Strasbourg a condamnat România, cu nici un an și jumătate în urmă, în cazul ziaristului Ionel Dalban. În acest din urmă caz, Curtea a statuat că libertatea presei include chiar și "recurgerea la o anumită doză de exagerare și chiar de provocare". Pilduitoare ar fi trebuit să fie pentru demnitarii și magistratii români și opinia separată a judecătorului Mihai Ciubotaru, de la Tribunalul Neamț, care s-a opus condamnării ziaristului Dalban, opinie reprodusă de Curtea Europeană în hotărârea sa: "Ziaristul are dreptul și obligația de a pune în discuție instituțiile și oamenii acestora, pentru a controla dacă munca lor este satisfăcătoare, dacă ei își justifică mandatul cu care au fost investiți și dacă prestigiul cu care sunt înconjurați este autentic sau fals". În sfârșit, trebuie spus că deși Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a cerut statului român, încă din primăvara anului 1997, prin Rezoluția 1123, să modifice "neîntârziat" legislația "inacceptabilă, care pune serios în pericol exercițiul libertăților fundamentale" (inclusiv art 206 din Codul Penal), lucrul acesta nu s-a întâmplat nici până astăzi. Parlamentul European și Departamentul de Stat al Statelor Unite au criticat inclusiv în rapoartele lor pe anul 2000 privind România anchetarea și condamnarea ziaristilor pentru articolele referitoare la demnitarii publici și la corupția din țară.

Hărțuirea mea în justiție, ca și a multor alți ziarști, s-a produs cu toate că în România problema corupției demnitarilor și funcționarilor publici este de o gravitate specială. Ea este percepută astfel atât de populația țării cât și la nivelul Uniunii Europene și NATO, cele două organizații considerând corupția drept unul din obstacolele principale ale integrării României. Felul sfidător și generalizat în care demnitarii și funcționarii publici amestecă în România afacerile și interesele publice cu cele private, în care este politizată justiția și "lupta împotriva corupției" sunt două din simptomele stării de gravă anormalitate din societatea românească. În timp ce corupția continuă să prolifereze, singurii vinovați sunt considerați ziaristii care scriu despre aceste lucruri.

Demnitarii și politicienii beneficiază de o impunitate absolută. (Unul din sutele de exemple care pot fi date este acela în care fostul ministru al Transporturilor, Traian Băsescu, a refuzat în modul cel mai categoric să execute o hotărâre judecătorească definitivă și executorie care îl obliga să revină asupra unei măsuri abuzive pe care o luase în calitate de ministru. "Nici nu mă gândesc să o execut" - a răspuns el ziariștilor. Cu toate că cel lezat de comportamentul vădit ilegal al demnitarului, *Gabriel Ștefănescu*, s-a plâns de încălcarea legii penale căreia îi era victimă, autoritățile în drept nu au luat nici o măsură și nici măcar nu au răspuns vreodată, în vreun fel, sesizării care le fusese trimisă). *(În anul 2007, Ștefănescu avea să-și găsească dreptatea la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.)*

Acestea sunt motivele pentru care m-am adresat Guvernului român solicitând renunțarea la cetățenia română. În toți anii de după 1989, indiferent de poziția în care m-am aflat, ca simplu cetățean dar și în viața publică (în structuri guvernamentale sau în spațiul civic și al apărării drepturilor omului) am făcut tot ce am putut să mă achit cât mai bine de obligațiile pe care le aveam. Astăzi mă văd însă obligat să renunț să mai aparțin unui stat care are mentalitatea că obligații au numai oamenii de rând, iar drepturi, inclusiv de a se purta abuziv, instituțiile statului, politicienii și demnitarii. Norma constituțională după care "Nimeni nu este mai presus de lege" este în România o retorică pur demagogică. Renunț să mai aparțin unui stat care tratează cel puțin neglijent și împotriva intereselor cetățenilor săi nu doar obligațiile internaționale pe care și le-a asumat dar și Constituția și legile proprii.

1 martie 2001

Valerian Stan

Press Communication

During the last eleven years, after December 1989, I was subjected by the Romanian state to a series of unjust measures, that caused me significant moral and material damages, affected my dignity and my professional and social standing.

1. Immediately after the revolution, I was among the officers, most of them members of the Committee of Action for the Democratization of the Army (CADA), who advocated the removal of politics from the army and its modernization, as well as the clarification of the involvement of high-ranking officers in repressive actions against the revolutionaries, in December 1989. This is the main reason for which I was removed from the army, by order of the Minister of Defense at the time, Victor Athanasie Stanculescu. After being discharged, for several months I was subject to an investigation by the Military Prosecutor's Office, referred by the Ministry of Defense, for my critical attitude expressed publicly about it. I was found innocent. The evolution towards democracy and towards the criteria required for accession to NATO and the EU would validate, during the following years, the ideas I had militated for and for which I had been removed from the army. In 1999, the former Minister of Defense was found guilty and convicted by the Supreme Court of Justice to 15 years of imprisonment for participating in the repression of the Timisoara revolution.

2. At the end of 1996, I was asked and I accepted to run the Government's Control Department. The verifications I coordinated from this position showed a number of irregularities committed by high public dignitaries and politicians, from almost all the major political parties including, especially for the cases of the sea fleet and the "protocol villas", one of the governing parties; the former Minister of Transports, Traian Basescu, was involved in both cases. In August 1997 I was dismissed from my office with the justification that I hadn't complied with the procedural rules set by the Government for the Control Department. Later, the former Prime Minister Victor Ciorbea made public the fact that the decision he took - admittedly one of the "biggest mistakes of his mandate" - was caused by pressures from the leaders of that party and from "a high institution of the state".

3. Starting with 1998, I wrote for two central newspapers - "Cotidianul" and "Bursa". One of the subjects I covered in my articles was corruption in the public administration. During the last three years, three high officials I have written about sued me:

- Stere Gulea, former General Manager of the Romanian Television, in 1998, criminal trial for slander (art. 206 Criminal Code, criminal brief no. 18278 of the Court of Law of Sector 1, Bucharest); my articles had shown serious irregularities in the management of the Television funds and the accountability of the former General Manager in the lack of concern in recovering great money losses incurred by the institution he had run; after almost one year and a half of trial, Stere Gulea withdrew his criminal charges;

- Victor Babiuc, former Minister of Defense, in 1999, civil trial (brief no. 5974 of the Bucharest Tribunal) deemed himself prejudiced by the articles I had written about the numerous businesses he was involved in while holding the office of Minister of Defense; among others, I had shown the participation of the Minister in business with persons with a less favorable public reputation - some of them investigated for years by the criminal investigative bodies - George Constantin Paunescu, Viorel Catarama, Alexandru Dinulescu, George Danielescu - and the fact that the Minister was using his position to obtain a building - public property, illegally and under privileged terms - as office for one of his companies; without denying any of the above, but admitting that they are "real facts", the former minister accused the fact that these facts were shown tendentiously, speculatively and ironically; the brief is currently on trial;

- Traian Basescu, former Minister of Transports, in 2000, criminal brief for slander (art. 206 Criminal Code, criminal brief no. 18834 of the Court of Law of Sector 1, Bucharest); in September 2000, I sent an open letter to the embassies in Bucharest of the NATO and EU member states, in which, while asking that the Romanian authorities be encouraged to a greater length in making the reforms and fighting corruption, I gave several examples of public officials who had used their positions to obtain an advantage for their private businesses; among these I

mentioned the case of the former Minister of Transports, who had used for his private business (an ice-cream factory) a PHARE credit (a statement to this end of the former minister had been published in the press several months ago, without any denial); the former minister considered that he had been slandered, although during the trial it was proved that, although not from PHARE funds - but from credits guaranteed by the Government, from the International Bank for Reconstruction and Development/European Bank for Reconstruction and Development (IBRD/EBRD) - he had received funds, under privileged terms, amounting to hundreds of thousands of dollars, intended for the development of the Romanian private sector; the judge Dana Grigore, of the Law Court of Sector 1 - first trial - has ordered, just a few days ago, that I be forced to pay 1 million lei criminal fine and 75 million lei "moral damages".

The legal actions brought against me show, in my opinion, the intention of their authors, high officials, to cavil at and intimidate me. They are most obviously contrary to the letter and spirit of the Romanian Constitution, the European Human Rights Convention and the jurisprudence of the European Court. The judgments of the Strasbourg court are constantly in the direction of protecting the freedom of press, as "one of the essential fundaments of a democratic society". Furthermore, according to the EHRC, "the limits of the freedom of press are much wider with regard to politicians than to ordinary individuals", and the freedom of press covers in such cases "not only information and ideas received favorably or indifferently, or deemed harmless, but also the ones that offend, shock or disturb". The magistrates who associate themselves with the dignitaries abusing their positions and an anachronistic legislation to harass the journalists disregard the arguments by which the Strasbourg Court condemned Romania no further than a year and a half ago, in the case of the journalist Ionel Dalban. In this case, the Court stated that the freedom of press includes even "using a certain amount of exaggeration or even provocation". The Romanian officials and magistrates should also take as an example the separate opinion of judge Mihai Ciubotaru, of the Neamt Tribunal, who opposed the conviction of Dalban, opinion quoted by the European Court in its judgment: "A newspaperman has the right and the obligation to debate the institutions and their people, to control whether their work is satisfactory, whether they justify the mandate vested in them and whether their prestige is genuine or false". Finally, it must be said that although the Parliamentary Assembly of the European Council has, as early as the spring of 1997, by Resolution 1123, demanded that Romania modify "without delay" the legislation, "unacceptable and seriously endangering the exercise of the fundamental freedoms" (including art. 206 of the Criminal Code) this has not happened yet. The European Parliament and the State Department of the United States have criticized in their reports for 2000 the investigations and convictions of journalists for articles on public dignitaries and the corruption in Romania.

My harassment in court, as well as that of other journalists, occurred even though in Romania the issue of dignitary and public officer corruption is especially serious. It is perceived as such by both the Romanian populace and by the European Union and NATO; these two organizations consider corruption one of the barriers in the path of Romania's integration. The defying and generalized manner in which the dignitaries and public officers mix the public affairs and interests with their private ones, in which justice and "the fight against corruption" are subordinated to politics are two symptoms of a deeply abnormal state of the Romanian society. While corruption flourishes, the only culprits found are the journalists that write about it. The dignitaries and politicians enjoy absolute impunity (One of the hundreds of examples one could give would be that of the former Minister of Transports, Traian Basescu, who refused most categorically to comply with a final, enforceable court judgment that would force him to reconsider an abusive measure taken as a minister "I have no intention of complying"- he told the journalists. Although the person damaged for the obviously illegal behavior of the dignitary complained about the offence to the criminal law he was a victim of, no action was taken by the competent authorities, who didn't even respond in any way whatsoever to the complaint that had been filed).

These are the reasons for which I have applied to the Romanian Government to renounce my Romanian citizenship. During all these years after 1989, regardless of the position I was occupying - governmental structures or in the defense of human rights - I did everything I could to

fulfill my obligations. Now I find myself forced to renounce belonging to a state having the mentality that only ordinary people have obligations, while the others have only rights, including the right to commit abuses. The constitutional provision according to which "No one is above the law" is in Romania nothing more than purely demagogic rhetoric. I renounce belonging to a state that treats its Constitution, its laws, and the international obligations it has assumed at the very least with negligence and against the interests of its citizens.

March 1, 2001

Valerian Stan

Doamnei [...]
Însărcinatul cu afaceri la București al [...]

Dragă doamnă [...],

Numele meu este Valerian Stan.

M-am născut în anul 1955 în comuna Sascut din județul Bacău. În anul 1974, am absolvit liceul "George Bacovia" din Bacău iar în 1977, Școala militară de ofițeri de infanterie "Nicolae Bălcescu" din Sibiu. La absolvire, am primit gradul de locotenent și am fost repartizat în garnizoana București, unde timp de aproape opt ani am îndeplinit funcțiile de comandant de pluton și de companie. Ulterior, până la sfârșitul anului 1989, am îndeplinit funcții administrative (aprovizionarea cu carburanți) și în domeniul protecției muncii (în cadrul unui detașament militar de construcții în "economia națională"). Între 1982 și 1987, am urmat cursurile fără frecvență ale Facultății de drept din cadrul Universității București. Am fost membru al PCR (pentru că fratele meu era preot, nu am putut urma cursurile Academiei militare și nici pe cele ale Facultății de istorie). Nu am fost agent sau colaborator al Securității, în înțelesul Legii nr 187/1999 privind deconspirarea Securității ca poliție politică (atașez declarația autenticată pe care am făcut-o în acest sens la data de 3 aprilie 2000).

După revoluția din decembrie 1989, pe parcursul anului 1990, am militat - alături de alți ofițeri tineri, aparținând mai ales Comitetului de acțiune pentru democratizarea armatei (CADA) - pentru depolitizarea și modernizarea armatei și pentru clarificarea implicării unor responsabili militari în acțiuni armate împotriva manifestațiilor revoluționari. Din această cauză, la 17 noiembrie 1990, am fost trecut în rezervă de ministrul Apărării, Victor Athanasie Stănculescu. Ulterior, în cursul anului 1999, generalul Stănculescu și un alt înalt responsabil militar, generalul Mihai Chițac, aveau să fie găsiți vinovați de către justiție pentru implicarea în reprimarea revoluției de la Timișoara și condamnați la câte 15 ani de închisoare.

După plecarea din armată, m-am alăturat celor care inițiaseră și începuseră să organizeze Alianța Civică (AC), una din cele mai importante organizații civice românești de după revoluție. De la sfârșitul anului 1990, am activat în structurile centrale, organizatorice și de decizie ale AC, în cadrul cărora am îndeplinit succesiv diferite responsabilități, inclusiv pe aceea de președinte al organizației. Întrucât am apreciat că după alegerile din 1996 atitudinea liderilor AC față de cei aflați la putere (până atunci foști colegi civici și parteneri politici) era uneori în dezacord cu definiția și statutul unei organizații civice, în mai 2000 m-am retras din AC. Din anul 1993, am activat (și activez în continuare) și în cadrul Asociației pentru apărarea drepturilor omului în România - Comitetul Helsinki (până în luna martie anul acesta am fost vicepreședinte iar în prezent sunt coordonator de program). În 1993, am luat parte la un curs de drepturile omului cu durata de trei săptămâni organizat la Haga de Comitetul Helsinki Olandez.

În anul 1997, am funcționat timp de opt luni ca secretar de stat și șef al Departamentului de control al Guvernului (al Guvernului Victor Ciorbea). Verificările pe care le-am coordonat în această calitate au vizat și un număr de nereguli ale unora dintre înalții demnitari aparținând coaliției guvernamentale (înstrăinarea în condiții nelegale a unei părți din patrimoniul flotei maritime, ocuparea ori însușirea abuzivă a unor locuințe din fondul locativ special al statului etc.), situație care a dus, în cele din urmă, la revocarea mea din funcție, în urma presiunilor făcute de cei vizați de verificările Departamentului de Control. Ulterior, primul ministru avea să-și asume public decizia pe care a luat-o drept "cea de-a doua mare eroare a mandatului său" ("făcută sub presiuni politice").

După 1989, am publicat în mai multe ziare - "România liberă", "Alianța Civică", "Cotidianul", "Bursa", "Lumea liberă românească" (săptămânal de limba română tipărit la New York) - articole vizând cu precădere actualitatea politică și militară din țară, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, intoleranța rasistă, religioasă, antisemită etc, dreptul de proprietate, corupția din administrația publică, integrarea euroatlantică a României. În prezent public în "Cotidianul"

(editorialist) și în "Lumea liberă". Atunci când articolele mele și alte atitudini publice au fost critice, ele au vizat în special oamenii politici și autoritățile publice. Însă mai ales în ultimii ani, atunci când am apreciat că este necesar, am criticat și comportamentul presei, al organizațiilor civice sau de drepturile omului, chiar și al celor cărora le-am aparținut sau le aparțin în prezent.

Lipsa de transparență și corupția din administrația publică este una din problemele cele mai serioase cu care se confruntă România în ultimii ani. În perioada iunie 1999 - aprilie 2001, am realizat o analiză pe această temă - al cărei text îl atașez - analiză care include evaluări dintre cele mai calificate ale unor organizații și instituții interne și internaționale, care atestă gravitatea fenomenului corupției din România (a se vedea mai ales filele 5 și 6 ale analizei). În calitate de activist civic și ziarist, tema corupției din România m-a preocupat constant. În urma criticilor pe care le-am făcut în textele mele, în ultimii patru ani trei înalți demnitari publici mi-au intentat procese în justiție:

- Stere Gulea, director general al Televiziunii publice, în 1998, proces penal pentru calomnie (art. 206 Cod penal, dosarul penal nr. 18278 al Judecătoriei Sectorului 1 București); articolele mele vizaseră nereguli importante în gestionarea fondurilor Televiziunii și responsabilitatea care revenea fostului director general pentru lipsa de preocupare în recuperarea unor mari prejudicii bănești suportate de instituția pe care o condusese; după aproape un an și jumătate de proces, Stere Gulea și-a retras plângerea penală;

- Victor Babiuc, ministru al Apărării, în anul 1999, proces civil (dosarul nr. 5974 al Tribunalului București), considerându-se prejudiciat de articolele pe care eu le-am scris despre numeroasele afaceri în care era implicat pe timpul cât îndeplinea funcția de ministru al Apărării; între altele avusesem în vedere prezența ministrului în afaceri alături de mai multe persoane cu o reputație publică defavorabilă - unele dintre ele aflate de mulți ani în cercetarea organelor penale - George Constantin Păunescu, Viorel Cataramă, Alexandru Dinulescu, George Danielescu - și faptul că ministrul se folosise de poziția pe care o avea pentru a obține o clădire - din patrimoniul public, nelegal și în condiții privilegiate - ca sediu pentru una din societățile sale; fără să conteste aceste lucruri, și chiar recunoscând că sunt "fapte reale", fostul ministru a acuzat faptul că respectivele fapte ar fi fost prezentate "tendențios, speculativ și ironic"; la data de 21 martie 2001, prin sentința pronunțată, Tribunalul a respins cererea reclamantului (acesta a continuat acțiunea prin apelul înaintat Curții de Apel București);

- Traian Băsescu, ministru al Transporturilor, în anul 2000, proces penal pentru calomnie (art. 206 din Codul penal, dosarul penal nr. 18834 al Judecătoriei Sectorului 1 București); în luna septembrie 2000, am adresat ambasadelor țărilor membre NATO și UE la București o scrisoare deschisă, în care, cerând ca utoritățile române să fie încurajate într-o mai mare măsură în realizarea reformelor și combaterea corupției, am dat mai multe exemple de demnitari publici care s-au folosit de pozițiile pe care le aveau pentru a obține avantaje pentru afacerile lor private; am numit și cazul fostului ministru al Transporturilor, care a beneficiat pentru afacerea sa privată (o fabrică de înghețată) de un credit PHARE (Uniunea Europeană) de circa 1 milion de dolari (în presă se consemnase cu mai multe luni înainte o declarație în acest sens a fostului ministru, nedezmințită ulterior în vreun fel); fostul ministru s-a considerat calomniat, cu toate că pe timpul procesului s-a probat că din fonduri PHARE și din credite cu garanție guvernamentală de la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare/Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D./B.E.R.D.), destinate dezvoltării sectorului privat românesc, acesta beneficiase, în condiții avantajoase, de credite de ordinul sutelor de mii de dolari; judecătoria care a judecat acest proces a dispus condamnarea mea la 1 milion de lei amendă penală și 75 de milioane de lei "despăgubiri morale"; împotriva acestei hotărâri, am declarat recurs la Tribunalul București.

Procesele care mi-au fost intentate au avut un evident scop șicanator și de intimidare și mi-au cauzat prejudicii morale și materiale importante. Ele sunt, în modul cel mai evident, contrare literei și spiritului Constituției României, Convenției Europene a Drepturilor Omului și jurisprudenței Curții Europene. Hotărârile Curții de la Strasbourg sunt constant în sensul protejării libertății presei, ca "unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice". În plus, potrivit CEDO, "limitele criticii presei sunt mai largi cu privire la politicieni decât în raport cu indivizii obișnuiți", iar libertatea presei acoperă în aceste cazuri "nu numai informațiile și ideile

primite favorabil sau cu indiferență sau considerate inofensive, dar și pe acelea care ofensează, șochează sau deranjează". În anul 1999, România a fost condamnată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cazul ziaristului Ionel Dalban. Curtea a decis în acest caz că libertatea presei include chiar și "recurgerea la o anumită doză de exagerare și chiar de provocare". Cu toate acestea, trei înalți demnitari ai statului român nu au ezitat să mă poarte prin tribunale de-a lungul a mai mult de patru ani, iar un judecător să mă condamne deja la o pedeapsă pe cât de severă pe atât de netemeinică și nelegală. Măsurile pe care le-am suportat și pe care continui să le suport sunt cu atât mai injuste cu cât statul român nu a dus nici până astăzi la îndeplinire obligațiile cuprinse în Rezoluția nr 1123/1997 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (privitoare la România, pe care o atașez), potrivit căreia se impunea modificarea "neîntârziată" a legislației "inacceptabile, care pune serios în pericol exercițiul libertăților fundamentale" (inclusiv art. 206 din Codul Penal). Parlamentul European și Departamentul de Stat al Statelor Unite au criticat constant, inclusiv în rapoartele lor pe anul 2000 privind România, anchetarea și condamnarea ziariștilor pentru articolele referitoare la demnitarii publici și la corupția din țară.

Îndepărtarea mea din armată (1990), demiterea de la conducerea Departamentului de Control al Guvernului (1997) și șirul de procese pe care îl suport practic neîntrerupt de mai bine de patru ani sunt tot atâtea măsuri injuste, care mi-au cauzat și continuă să îmi cauzeze - atât mie cât și familiei mele - importante prejudicii morale și materiale, mi-au afectat și continuă să-mi afecteze demnitatea și statutul profesional și social. În toți anii de după revoluție, indiferent de poziția în care m-am aflat, în structuri guvernamentale sau în spațiul civic și al apărării drepturilor omului, am făcut tot ce am putut să mă achit de obligațiile pe care le aveam (sutele de articole sau referințe ale comentatorilor sau ziariștilor care au vizat activitatea și comportamentul meu public sunt practic unanim apreciative).

La data de 2 martie 2001, am adresat Guvernului român cererea de renunțare la cetățenia română. La 21 martie 2001, Ministerul Justiției mi-a comunicat (atașez scrisoarea primită) că pentru a mi se putea aproba cererea este necesar, între altele, să dobândesc ori să fi solicitat și să am asigurarea că voi dobândi altă cetățenie.

Dragă doamnă [],

Vă adresez rugămintea să fie analizată posibilitatea de a-mi fi acordată protecția statului dvs, în forma în care legile acestuia o permit și pe care autoritățile sale competente o vor considera adecvată.

Încredințat de solitudinea dumneavoastră, vă asigur de gratitudinea și sentimentele mele cele mai bune.

Valerian Stan

București, 10 august 2000